

ویژه نامه محتوایی دهم مبارک فجر

۶

- انتخابات در جمهوری اسلامی ایران
- اهمیت حضور مردم در انتخابات از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی)
- بایسته ها و شاخصه‌های رقابت سیاسی سالم

الحمد لله الذي

عنوان: ..... ویژه‌نامه محتوایی دهه مبارک فجر (جلد ششم)

تهیه و تدوین: ..... معاونت پژوهش و برنامه‌ریزی

زمان: ..... دی‌ماه ۱۴۰۲

فهرست مطالب

۳.....	بخش اول: انتخابات در جمهوری اسلامی ایران .....
۳.....	مقدمه: .....
۴.....	تاریخچه انتخابات در ایران .....
۴.....	اهمیت انتخابات .....
۶.....	اهمیت انتخابات سال ۱۴۰۲ .....
۸.....	بخش دوم: اهمیت حضور مردم در انتخابات از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی) .....
۸.....	مقدمه: .....
۱۱.....	حضور مردم در انتخابات؛ حافظ طراوت، نشاط و قدرت و صلابت انقلابی .....
۱۲.....	حضور مردم در انتخابات؛ تبلور احقاق حق مردم در حاکمیت بر سرنوشت خویش در نظام مردمسالار دینی .....
۱۴.....	حضور مردم در انتخابات؛ پشتوانه مجلس شورای اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و الهامبخش ملت‌های دیگر .....
۱۵.....	حضور مردم در انتخابات؛ احساس مسئولیت در برابر آزمون الهی و ادای دین شرعی، اخلاقی، سیاسی و ملی .....
۱۶.....	حضور مردم در انتخابات؛ بیانگر مردمی‌بودن نظام و اتکای نظام اسلامی به رأی مردم .....
۱۷.....	حضور مردم در انتخابات؛ پشتوانه خدمت‌گزاری مطلوب‌تر مسئولان در اداره آینده کشور .....
۱۷.....	حضور مردم در انتخابات؛ باعث عزت و سربلندی اسلام و اقتدار افزون‌تر نظام جمهوری اسلامی .....
۱۸.....	حضور مردم در انتخابات؛ تحققبخش اهداف و آرزوهای ملت و نظام .....
۱۹.....	بخش سوم: بایسته‌ها و شاخصه‌های رقابت سیاسی سالم .....
۱۹.....	مقدمه: .....
۱۹.....	(۱) قانون مداری.....
۲۰.....	(۲) اخلاق مداری.....
۲۰.....	(۳) توجه به اصول و مبانی اسلامی و انقلابی.....
۲۰.....	(۴) حاکمیت عقلانیت.....
۲۱.....	(۵) آسیب‌شناسی رقابت احزاب، گروه‌ها و جریان‌های سیاسی.....
۲۲.....	- اختلاف افکنی و تشنج آفرینی.....

- ۲۳.....جبهه گیری، تخریب و تضعیف دیگران.....
- ۲۳.....توهین و اتهام به سایر رقیب‌ها.....
- ۲۴.....بی توجهی به اصول و مبانی اسلامی و انقلابی.....
- ۲۵.....فراموشی دشمن و فقدان مرز بندی مشخص با آنان.....
- ۲۵.....ترجیح منافع حزبی و جناحی بر منافع کشور.....
- ۲۶.....تقابل، دشمنی و نفی دیگران به جای رقابت.....

بخش اول:

انتخابات در جمهوری اسلامی ایران

مقدمه:

مقوله انتخابات به‌عنوان یکی از ارکان مردم‌سالاری، در کشورهایی که از نوعی نظام جمهوری مبتنی بر شیوه دموکراسی و آراء مردم برخوردار هستند و مردم در شکل‌گیری ارکان حکومت نقش اصلی را ایفا می‌کنند، اهمیت بسیار زیادی دارد و راهکار عمده این‌گونه نظام‌ها برای جلب مشارکت و حضور مردم به‌حساب می‌آید. به عبارتی یکی از ابزارهای فراهم‌آورنده حضور و مشارکت مردم در یک نظام مردم‌سالار، برگزاری انتخابات و برگزیدن افراد لازم برای تصدی مسئولیت‌ها است تا از این طریق اراده جمعی مردم در ارکان نظام تحقق عملی پیدا کند. در این بخش به اختصار به تبیین اهمیت انتخابات در جمهوری اسلامی ایران به ویژه انتخابات اسفندماه (دوازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی و ششمین دوره مجلس خبرگان رهبری) پرداخته شده است.^۱

۱- این بخش برگرفته از یادداشت «اهمیت انتخابات در جمهوری اسلامی ایران»، قابل دسترس در لینک زیر می‌باشد:

تاریخچه انتخابات در ایران

سابقه انتخابات در ایران به طور کلی به دوران نهضت مشروطه (سال ۱۲۸۵ ش) بر می‌گردد. نهضت مشروطه، واکنشی اعتراضی به استبداد و خودکامگی قدرت یا استبداد مطلقه بود. در نظام استبدادی، اراده ملت در امور کشور نقشی نداشت و تمام امور در دست شاه متمرکز بود. به عبارتی، قوای سه‌گانه امروزی، یعنی قوای مقننه، مجریه و قضاییه، همه در اختیار شاه بود و او تصمیم‌گیری می‌کرد، مردم رعیت شاه محسوب می‌شدند و نظر آن‌ها در مدیریت و حاکمیت تأثیری نداشت.

پیروزی انقلاب مشروطه موجب شکل‌گیری اولین نهادهای مدنی در کشور شد. نظام استبدادی مطلقه به مشروطه سلطنتی تبدیل و از قدرت شاه کاسته شد؛ نهاد دولت و کابینه وزرا به‌عنوان قوه مجریه به‌طور رسمی شکل گرفت؛ پارلمان یا مجلس شورای ملی تأسیس و کشور دارای قانون اساسی شد؛ احزاب و روزنامه‌ها پدید آمدند و همچنین مسئله انتخابات که در قانون اساسی مشروطه پیش‌بینی شده بود، مطرح شد. البته این انتخابات عمدتاً مربوط به تشکیل مجلس شورای ملی می‌شد که از گشایش اولین مجلس پس از انقلاب مشروطه در سال ۱۲۸۵ شمسی تا پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷، یعنی از اواخر قاجاریه و در طول حکومت پهلوی (حدود ۷۲ سال) تعداد هفده دوره مجلس شورای ملی با هفده انتخابات تشکیل گردید که البته به گواه تاریخ بیشتر یک اقدام صوری و شکلی بود تا انتخابات واقعی و در این انتخابات‌ها اراده مردم کمترین نقش را در نتایج نهایی داشت. در واقع، از آنجاکه در نظام مشروطه، پادشاه محوریت داشت و نظام جمهوری در میان نبود، انتخابات نیز معنای چندانی نداشت.

در طول تاریخ ایران، نخستین بار پس از پیروزی انقلاب اسلامی انتخابات به معنای واقعی برگزار شد. این انقلاب اسلامی بود که «مدیریت کشور را از یک حکومت استبدادی پادشاهی و فردی به یک حکومت مردمی و جمهوری و مردم‌سالاری تبدیل کرد.» امروز حاکم بر سرنوشت ملت ایران خود مردم‌اند. مردم‌اند که انتخاب می‌کنند، ممکن است خوب انتخاب کنند، ممکن است بد انتخاب کنند، اما مردم انتخاب می‌کنند.^۱

اهمیت انتخابات

به‌طور کلی انتخابات از جنبه‌های حقوقی، سیاسی، ملی و دینی برای نظام جمهوری اسلامی و مردم اهمیت دارد. از جنبه حقوقی به‌عنوان یک اصلی بدیهی، در نظام‌های مبتنی بر اراده ملت، انتخابات حق طبیعی مردم است. مردم با این حق، اراده خویش را در حاکمیت اعمال و سرنوشت کشور خود را با حضور فعالانه و مشارکت آگاهانه، تعیین می‌کنند. مردم با شرکت در انتخابات

^۱ - امام خامنه‌ای، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹

نوعی نظارت بر امور و مسیر حرکت جامعه خود اعمال نموده و سلامت روند عمومی کشور خود را تأمین می کنند؛ و البته این امر، وظیفه و مسئولیت سنگینی نیز بر عهده آنها قرار داده که همان حضور و مشارکت در انتخابات است.

فصولی از قانون اساسی جمهوری اسلامی دربرگیرنده حق ملت در اداره امور کشور می باشد. اصل اول از فصل اول، نوع حکومت ایران را "جمهوری اسلامی" اعلام کرده که ملت ایران با دادن رأی آن را تحقق بخشیده اند؛ بنابراین به لحاظ حقوقی این نظام مبتنی بر اراده، حضور و انتخاب ملت است. علاوه بر شکل بخشیدن به نظام، تثبیت و تداوم ارکان مختلف آن در روند حیات نظام نیز بر عهده مردم گذاشته شده است. در اصل ششم فصل اول قانون اساسی آمده است که: «در جمهوری اسلامی، امور کشور باید به اتکاء آرای عمومی اداره شود از راه انتخابات، مثل انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر آنها.» این اصل نشان می دهد که آراء عمومی در همه ارکان مهم نظام مطرح است. در اصل ۵۶ فصل پنجم همین قانون تحت عنوان حق حاکمیت ملت و قوای ناشی از آن آمده که حاکمیت مطلق بر جهان و انسان از آن خداست و هم او، انسان را بر سرنوشت اجتماعی خویش حاکم ساخته است و هیچ کس نمی تواند این حق الهی را از انسان سلب کند و ملت این حق خداداد را از طرفی که در اصول بعد می آید (یعنی انتخابات مختلف) اعمال می کند. در اصل ۵۹ هم حل و فصل مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را از راه همه پرسی و مراجعه مستقیم به آرای مردم عملی می داند. بر اساس اصل ۶۲، مجلس شورای اسلامی از نمایندگان ملت که به طور مستقیم و با رأی مخفی انتخاب می شوند، تشکیل می گردد و اصل ۱۱۴ نیز درباره رئیس جمهور است که با رأی مستقیم مردم انتخاب می شود. بنابراین انتخاب حق قانونی مردم و حقی است که خداوند با حاکم کردن انسانها بر سرنوشت اجتماعی شان بر عهده آنان گذاشته است. راهکار اجرایی برای رقم زدن این سرنوشت سیاسی و اجتماعی، مشارکت در امور جامعه و صحنه های مختلف انتخابات است که از این طریق، مردم حق الهی و قانونی خود را به منصف ظهور رسانده و اعمال می نمایند.

از جنبه سیاسی، انتخابات نشان دهنده آگاهی و شعور سیاسی مردم یک جامعه و حساسیت آنها به سرنوشت خود و نظام سیاسی است که در آن به سر می برند. در بعد داخلی، انتخابات اراده ملی را به معرض نمایش گذاشته و نشان می دهد که مردم از اتحاد، یکپارچگی و عزم ملی برخوردارند و در بعد خارجی نیز اقتدار ملی و شوکت سیاسی آنها را به جهانیان نشان می دهد. به همین جهت، کشورهای دیگر بر اساس میزان آراء و حضور مردم و حساسیت های آنها در اموری که قوام دهنده یک نظام مدنی است، روابط خود را با آنها تنظیم می کنند.

از جنبه ملی نیز انتخابات مهم است؛ اگر ملتی خواهان عزت و سربلندی است ناگزیر باید در اموری که به کشور مربوط می شود، اراده ملی و روح جمعی خود را به نمایش بگذارند و از هویت ملی خویش حراست کند. بی شک انتخابات تجلی گاه

ظهور این اراده جمعی است و یکی از فصول مهم میثاق ملی جمهوری اسلامی ایران یعنی قانون اساسی، «انتخابات» است که ما را به حضور در آن ملزم می کند.

علاوه بر این موارد، در جامعه ما که جامعه ای اسلامی است، مسئولیت و تکلیفی مهم تر و بالاتر نیز بر عهده مردم قرار دارد که عبارت است از تکلیف شهروندان مسلمان در برابر خدا، احکام و مقررات دینی. از این رو، با آنکه شرکت مردم در انتخابات طبق قانون اساسی، یک حق قانونی، سیاسی و ملی است، اما در یک جامعه دینی یک وظیفه دینی نیز محسوب می شود که سرنوشت جامعه اسلامی با آن رقم می خورد و زمامداران و کارگزاران شایسته برای تصدی مسئولیت ها از این طریق برگزیده می شوند.

اهمیت انتخابات سال ۱۴۰۲

امام خامنه ای در دیدار روز پنجشنبه ۲۵ آبان سال جاری با فقه ها و حقوقدانان شورای نگهبان، ضمن تشکر و قدردانی از زحمات و تلاش های این شورا، تأکید کردند: همه وظیفه دارند زمینه برگزاری انتخاباتی پرشور را در اسفندماه امسال فراهم کنند. در ۱۵ فروردین ماه امسال نیز معظم له در دیدار کارگزاران نظام با ایشان، با اشاره به اهمیت انتخابات امسال که قرار است در اسفندماه برگزار شود، بر چهار راهبرد مهم مشارکت، رقابت، سلامت و امنیت در انتخابات امسال تأکید فرمودند. در بیان چرایی اهمیت انتخابات ۱۴۰۲ و ضرورت برگزاری پرشور آن به چند مؤلفه مهم می توان اشاره کرد:

۱- برگزاری هم زمان دو انتخابات مجلس شورای اسلامی و خبرگان رهبری در ۱۱ اسفندماه امسال، اولین انتخاباتی است که بعد از فتنه گسترده طراحی شده دشمنان در سال ۱۴۰۱ برگزار می گردد، فتنه ای که دشمنان ملت در سالگرد آن نیز در شهریور سال ۱۴۰۲ تمام توان خود را برای تکرار آن به کار گرفتند، اما به دلیل عدم همراهی مردم فهیم ایران ناکام ماندند، اما به رغم آن دشمنان نظام با شناخت دقیق از تأثیر انتخابات و شکل گیری دو مجلس قدرتمند در پیشبرد مسائل کشور، طبعاً تمام توان خود را برای اخلال در روند انتخابات پیش رو، چه به لحاظ ایجاد چالش های امنیتی و جریان سازی علیه نظام و مسئولان و چه به لحاظ ایجاد یأس و ناامیدی در مردم مبتنی بر بسترها و پیامدهای آن اغتشاشات، برای عدم حضور مردم در پای صندوق های رأی به کار خواهند گرفت تا انتخابات با مشارکت کمتری برگزار شود.

۲- مرور روند توطئه های دشمنان در ادوار گذشته نشان دهنده پیچیده تر شدن و چندبعدی شدن تهدیدها و توطئه هاست که خود بر آن عنوان جنگ ترکیبی نهاده اند، جنگی که به رغم بهره گیری از انواع تهدیدها، جنگی شناخت پایه است و طبعاً مؤلفه های اقتدار نظام را نه با حمله مستقیم همچون گذشته، بلکه با زیر سؤال بردن و ابهام زایی و ناامیدسازی مردم پی

می‌گیرند. بدیهی است که مقابله با جنگ شناختی دشمن در این عرصه دشوارتر و پیچیده‌تر از جنگ‌های گذشته متکی بر عملیات روانی، تهاجم فرهنگی یا جنگ نرم خواهد بود.

۳- تشدید فشارها و تحریم‌ها اگرچه همچون گذشته به‌عنوان مهم‌ترین راهبرد برای ناکارآمدسازی دستگاه‌های اجرایی کشور و ناراضی‌سازی عمومی مردم دنبال می‌شود، اما در این مرحله به دلیل ناتوانی دشمن در مهار توان هسته‌ای و نفوذ منطقه و توان موشکی ایران متأثر از تحولات منطقه تشدید خواهد شد، خصوصاً آنکه ایران به دلیل تقویت توان دفاعی، گسترش نفوذ منطقه‌ای، توانمندی غنی‌سازی هسته‌ای و تأثیرگذاری بر روند تحولات جهانی و منطقه‌ای و آرایش قدرت در جهان و نظم آینده آن به نصاب‌های بالایی دست یافته است، این امر دشمنان را نگران‌تر کرده و طبعاً افزایش فشارها و تحریم‌ها برای ناکارآمدسازی نظام از اولویت‌های آن‌ها است.

۴- رقابت جریان‌های سیاسی در هر انتخابات سهم عمده‌ای در جلب مشارکت‌های مردم داشته و دارد، اما در این انتخابات، طیفی از جریان اصلاحات به دلیل بحران‌ها و چالش‌های درونی و غلبه افراد افراطی در سیاست‌گذاری آن‌ها که عمدتاً ناشی از عدم اعتماد مردم به آن‌ها در انتخابات گذشته است، از ماه‌ها قبل بحث تحریم انتخابات را مطرح و به همین دلیل فضایی را ایجاد کرده‌اند که چهره‌های مطرح آن‌ها نیز نتوانند در انتخابات ثبت‌نام کنند، این رویه که با مخالفت‌های جدی در درون این جریان مواجه و بحث‌های آن‌ها هم به عرصه رسانه‌ها کشیده شده است، بر فضای عمومی انتخابات تأثیرگذار است. منتقدان به جریان حاکم در اصلاحات، انتقادات زیادی به شرایط جبهه اصلاحات و جمع تصمیم‌سازان آن داشته و معتقدند اصولاً رئیس جریان اصلاحات فاقد راهبرد و چشم‌انداز بوده و اساساً بنایی بر حضور انتخابات بر اساس نگرانی بابت کاهش سرمایه اجتماعی خود ندارند.

۵- کارآمدی و تلاش دستگاه‌های اجرایی، مجلس شورای اسلامی و دیگر نهادهای نظام برای رفع مشکلات و مسائل مردم و به‌ویژه مشکلات معیشتی نقش مهمی در برگزاری پرشورتر انتخابات دارد، اما به‌رغم تلاش‌های صورت گرفته که البته متناسب با سطح مشکلات و مسائل مردم نیست، به دلیل مشکلات باقی‌مانده از گذشته که آثار آن بر میزان مشارکت در انتخابات ۱۴۰۰ و پیش از آن مشهود است، مسئولیت دستگاه‌ها در برگزاری پرشورتر انتخابات را سنگین‌تر می‌کند، به‌ویژه آنکه به‌رغم همسویی و اشتراک در اعتقاد به مبانی نظام، هم‌افزایی لازم در عرصه اجرایی دیده نمی‌شود.

۶- روندهای مذکور نشان‌دهنده ضرورت اهتمام همه دستگاه‌ها برای برگزاری پرشورتر انتخابات ۱۴۰۲ هم در حوزه تلاش برای حل مشکلات معیشتی مردم و هم اهتمام در مقابله با جنگ شناختی دشمن است. در این حوزه نقش جهاد تبیین برای روشنگری نسبت به ضعف‌ها و چالش‌های درونی و شناخت برنامه‌های دشمنان بسیار ضروری و نقش عمده‌ای برای ایجاد امید و اعتماد در مردم برای مشارکت در انتخابات خواهد داشت.

بخش دوم:

اهمیت حضور مردم در انتخابات از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

مقدمه:

با استقرار نظام جمهوری اسلامی در ایران و تحقق اولین مردم‌سالاری دینی در منطقه خاورمیانه و بلکه جهان، «مردم» به عنوان صاحبان نظام بر اساس آموزه‌های اسلامی، کلیدی‌ترین نقش را در نحوه اداره امور کشور و تعیین حاکمان و نمایندگان خویش دارا شدند. این نقش در اصول متعدد قانون اساسی از جمله اصول ۳، ۶ و ۵۶ قانون اساسی منعکس شده است.^۱

برگزاری انتخابات‌های متعدد سراسری در کشور از ابتدای انقلاب شکوهمند اسلامی تا کنون، در راستای تحقق بخشیدن به این نقش تعیین‌کننده مردمی ارزیابی می‌شود. تأکیدات مکرر بنیانگذار نهضت، حضرت امام خمینی (ره) در زمان حیات خویش و نیز مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله العالی) نسبت به لزوم حضور مردم در انتخابات و اثرات آن در پیشبرد نهضت، در پیش، هنگام و پس از برگزاری هر انتخابات، بیانگر اهتمام جدی رهبران نظام به این نقش و تکیه نظام اسلامی به مردم در همیشه دوران بوده است.

بیانات این بزرگواران در خصوص انتخابات، از جهت دیگری نیز حائز اهمیت است که در کلام مقام معظم رهبری متبلور شده است. ایشان با اشاره به نقش «الگو دهنده‌گی رهبری به مردم»، بیانات و ارشادات رهبری خطاب به مردم را در جلب اعتماد مردم و خلق حماسه‌های عظیم مردمی در هر انتخابات، دارای نقش معرفی می‌کنند: «آن جایی که می‌خواهند صندوق‌های انتخابات را خلوت کنند و مردم را از حضور در پای صندوق‌ها و رأی دادن مأیوس نمایند، رهبری است که به مردم الگو می‌دهد و می‌گوید که انتخابات وظیفه است. آن گاه مردم اعتماد می‌کنند، وارد می‌شوند و حماسه عظیمی می‌آفرینند. آن جایی که جایگاه ابراز نظر مردم در مسائل انقلاب است، چشم مردم به دهان رهبری است.»^۲

۱- اصل ۵۶ قانون اساسی با تصریح به حق انسان بر سرنوشت اجتماعی خویش، آن را حقی الهی معرفی می‌کند که از جانب خدای متعال به انسان اعطا شده است و هیچ کس نمی‌تواند این حق الهی را از انسان سلب کند یا در خدمت منافع فرد یا گروهی خاص قرار دهد. بر اساس این اصل، ملت این حق خداداد را از طرق مقرر در دیگر اصول قانون اساسی، اعمال می‌کند. مبتنی بر به رسمیت شناخته شدن این حق، اصل ۶ قانون اساسی مقرر می‌کند که «در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود از راه انتخابات: انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر اینها، یا از راه همه پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد.» و به همین دلیل، در بند ۸ اصل ۳ قانون اساسی، دولت موظف شده است که کلیه امکانات خویش را برای «مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش» به کار بندد.

۲- بیانات در جمع بسیجیان به مناسبت هفته بسیج - ۱۳۷۶/۰۹/۰۵

با توجه به نقش بی‌بدیل رهبری در این خصوص و با عنایت به در پیش بودن انتخاباتی سرنوشت‌ساز و مهم در اسفندماه جاری که برای انتخاب نمایندگان دوازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی برگزار خواهد شد، مرور رهنمودهای مقام معظم رهبری حائز اهمیت است. این موضوع، با توجه به نقش بی‌بدیل مجلس شورای اسلامی در نظام جمهوری اسلامی ایران، از اهمیت دوچندان برخوردار است. مقام معظم رهبری در خصوص اهمیت مجلس و انتخابات آن در سرنوشت مردم، می‌فرماید: «انتخابات و مجلس شورای اسلامی مهم است. مجلس قوی و با ایمان و انقلابی که این آرمان‌ها را بفهمد و بشناسد و به آن پایبند باشد، مهم است و نبودن چنین مجلسی، یا ضعیف بودن آن، یا اختلال در آن، برای ملت یک خسارت و خسران بزرگ است.»^۱ بدین لحاظ، در این نوشتار با بررسی موضوع «اهمیت حضور مردم در انتخابات»، بیانات مقام معظم رهبری از سال ۱۳۶۸ تا کنون، در قالب چیدمانی موضوعی، واکاوی و دسته‌بندی شده است تا دیدگاه معظم له در این خصوص، هر چه بیشتر روشن گردد.

حضور مردم در انتخابات؛ مقابله با دشمن و جلوگیری از سوء استفاده تبلیغاتی آنان

- «یکی از جاهائی که مردم می‌توانند حضورشان را نشان بدهند، همین انتخابات است. نه از حالا، از مدتی قبل شروع کرده‌اند؛ که شاید کاری کنند که در این انتخابات، حضور مردم کم شود. میشنوید دیگر، می‌بینید؛ حالا در آن مقداری که به گوش مردم می‌رسد، به چشم مردم می‌رسد، در مطبوعات و در رسانه‌های گوناگون، دشمنان ما، از آن صدر گرفته است، که مرکز و قرارگاه فرماندهی جبهه‌ی کفر و استکبار است، تا این پادوها و ایادی کوچک و پیاده‌نظامشان که همه جا پخشند - اینجا هم هستند، بیرون هم هستند - همه‌ی تلاششان این است که کاری کنند که مردم در این انتخابات شرکت نکنند.»^۲
- «ملت ما، باید امکان سوءاستفاده‌های تبلیغاتی را به دست دشمنان ندهد. دشمنان می‌خواهند ما در انتخابات شرکت نکنیم؛ دشمنان می‌خواهند که ما انتخاباتمان چشمگیر نباشد؛ دشمنان می‌خواهند چنین وانمود کنند که ملت، رغبتی به انتخابات و به کارهای مربوط به مجلس و مسائل اساسی نظام ندارد. شما باید این را تخطئه کنید و باید شرکت کنید.»^۳
- «حضور مردم ... باید به گونه‌ی بی‌باشد که مشت محکمی به سینه دشمنان کوبیده شود.»^۴

۱ - بیانات در خطبه‌های نماز عید فطر - ۱۳۷۴/۱۲/۰۱

۲ - بیانات در دیدار مردم قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی - ۹۰/۱۰/۱۹

۳ - مصاحبه رادیو - تلویزیونی در پایان بازدید از پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران - ۱۳۷۱/۰۲/۱۷

۴ - سخنرانی در مراسم بیعت روحانیون، مسؤلان و مردم استان زنجان و اقشار مختلف مردم شهرهای نهاوند، کاشمر، بجنورد، اسفراین، طرقله و چناران، اقلید، بم، ملایر و دهیید فارس - ۱۳۶۸/۰۴/۱۵

- «حضور در انتخابات یکی از مستحکم‌ترین وسیله‌هایی است که این ملت می‌تواند آن را مثل یک زره پولادین در مقابل خود و در مقابل حمله دشمنان و سوءنیت و بد دلی مستکبران و دخالت کنندگان نگه دارد. انتخابات بسیار مهم است»^۱.
- «امروز تبلیغات دشمنان سوگندخورده‌ی این ملت متوجه این است که این انتخابات را کمرنگ و بی‌رونق کند. معنای کار آنها چیست؟ از انتخابات شما ضرر می‌بینند. انتخابات شما جمهوری اسلامی را در دنیای اسلام و در افکار عمومی عالم به درستی معنی می‌کند؛ آنها از این ناراحتند؛ لذا با انتخابات مخالفند. اگر به تبلیغات دشمنان نگاه کنید، می‌بینید همه بر ضد انتخابات است»^۲.
- «ملت ایران، شرکت در انتخابات را یک فریضه و یک عمل واجب بداند. دشمن، بسیاری از نیروهای تبلیغاتی خود را بسیج کرده تا کاری کند که انتخابات با استقبال مواجه نشود. ... هدف دشمن این است. همه افراد یا کسانی را که ما می‌شناسیم؛ این گروه‌های محارب و مخالف و مزدور امریکا که در امریکا و نقاط دیگر متمرکزند ... در دستگاه‌های خبری شان، در رادیوها و روزنامه‌هایشان تلاش می‌کنند تا شاید بتوانند کاری کنند ... مرتب به مردم ایران توصیه می‌کنند که «در انتخابات شرکت نکنید». با این که امتحان کردند و دیدند هر وقت آنها به مردم بگویند در فلان کار شرکت نکنید، مردم که علاوه بر انگیزه خود، انگیزه مخالفت با آنها را هم دارند، بیشتر شرکت می‌کنند - با وجود این که می‌دانند ملت، برخلاف نظر آنها رفتار می‌کند - باز هم در رادیوهایشان به مردم اصرار ملتسمانه می‌کنند که «در انتخابات شرکت نکنید!» من عرض می‌کنم که به عنوان وظیفه اولی، به عنوان وظیفه ثانوی، به عنوان وظیفه دینی و اسلامی و به عنوان وظیفه سیاسی، شرکت آحاد مردم در انتخابات ... واجب است. مردم باید در انتخابات شرکت کنند و با این کار، مشت محکمی بر دهان امریکا و استکبار و گروه‌ها و مخالفین اسلام و مسلمین و مخالفین جمهوری اسلامی بکوبند»^۳.
- «اگر در کشور ما انتخابات و مردم سالاری و حضور مردمی و اراده‌های جوشان شما مردم در وسط صحنه و میدان نمی‌بود، بدانید یک سال هم این انقلاب دوام نمی‌آورد... دشمن و دستگاه‌های استکباری از انتخابات شما و از راهپیمایی تان در بیست و دوم بهمن می‌ترسند؛ بنابراین از همه نیروی خود استفاده می‌کنند شاید بتوانند انتخابات و حضور مردم و رأی آزاد و دخالت مردم در سرنوشت خود را از این ملت و از این کشور بگیرند»^۴.

۱- بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم قم- ۱۳۸۲/۱۰/۱۸

۲- بیانات در مراسم شانزدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)- ۱۳۸۴/۰۳/۱۴

۳- بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران- ۱۳۷۱/۰۱/۰۷

۴- بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم- ۱۳۸۲/۱۱/۱۵

- «اصل حضور مردم در صحنه ی انتخابات مهم است؛ زیرا مشارکت عمومی نشان دهنده ی همبستگی ملی است و همبستگی ملی می تواند در مقابل توطئه های دشمنان به کشور مصونیت ببخشد. دشمن از اختلافات سود می برد و از تشتت آراء مردم سوء استفاده می کند. دشمن از دودستگی ها و فتنه گری ها و جنگ افروزی های داخل کشور استفاده می کند. وقتی یک ملت یکپارچه و یکدست باشد و مسؤولان کشور همه با یکدیگر همدل و همراه باشند، شمشیر دشمن کُند می شود و جرأت نمی کند به چنین کشور و ملتی نظر بد بیندازد و با او به چشم توطئه نگاه کند. مشارکت مردم در امر انتخابات می تواند این همبستگی ملی را در مقابل چشمان دشمن عنود و حيله گر به نمایش بگذارد و به ملت و کشور ما مصونیت ببخشد. لذا من بارها گفته ام که اصل حضور مردم در انتخابات، حتی از انتخاب اصلح هم مهمتر است؛ اگر چه انتخاب اصلح هم بسیار اهمیت دارد»^۱.

- «انتخابات مهم است؛ هم برای ملت ایران مهم است، هم برای دشمن. برای ملت ایران چه چیزی اهمیت دارد؟ برای ملت ایران اهمیت دارد که بعد از گذشت بیست سال، در صحنه سیاسی کشور، یک حضور قوی، پُرنشاط و پُرشور داشته باشد و با رأی و اراده خود، قوه مقننه اش را شکل دهد. برای دشمن چرا مهم است؟ دشمن اولاً مایل است که در این انتخابات، مردم حضور چشمگیری پیدا نکنند، تا بتواند بگوید که مردم با انقلاب و نظامشان قهرند! ثانیاً می خواهد که مردم تحت تأثیر غوغاها و تهمت زنیها و هوچی گریها، دچار دهشت شوند و نتوانند نمایندگان حقیقی خودشان را به مجلس بفرستند؛ تحت تأثیر تبلیغات فریبنده و رنگین قرار گیرند و نتوانند عناصری را که به آنها دل می بندند و اطمینان می کنند، پیدا کنند و به مجلس بفرستند»^۲.

حضور مردم در انتخابات؛ حافظ طراوت، نشاط و قدرت و صلابت انقلابی

- «حضور مردم در صحنه ها باید به گونه ای باشد که مشت محکمی به سینه ی دشمنان کوبیده شود... همین کارهاست که تاکنون انقلاب را با طراوت و با نشاط نگهداشته است و روح مقدس امام (ره) را خشنود خواهد کرد»^۳.

- «انتخابات ... یک وظیفه ی ملی است... به این خاطر که این شرکت می تواند روح نشاط و احساس مسؤولیت را همیشه در جامعه زنده نگه دارد و حضور مردم در صحنه را به رخ دشمنان این ملت بکشد»^۴.

۱- بیانات در اجتماع بزرگ مردم جیرفت- ۱۳۸۴/۰۲/۱۷

۲- بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم- ۱۳۷۸/۱۱/۱۳

۳- سخنرانی در مراسم بیعت روحانیون، مسؤولان و مردم استان زنجان و اقشار مختلف مردم شهرهای نهاوند، کاشمر، بجنورد، اسفراین، طرقله و چناران، اقلید، بم، ملایر و دهیید فارس- ۱۳۶۸/۰۴/۱۵

۴- بیانات در صحن جامع رضوی- ۱۳۸۴/۰۱/۰۱

- «تمام آحاد ملت که مشمول این شرایط هستند، در انتخابات شرکت کنند، تا دشمن بداند که جمهوری اسلامی، به برکت این جوانان و این ملت و به برکت پیروزیهایی که خدای متعال به او داده، همچنان با صلابت و قدرتمند ایستاده است. این را در عمل باید ثابت کرد و این، عمل است»^۱.
- «انتخابات می تواند نظام جمهوری اسلامی را جوان تر از آنچه هست، بکند. انتخابات پُرشور از سوی مردم می تواند روز نویی را برای آنها رقم بزند»^۲.

حضور مردم در انتخابات؛ تبلور احقاق حق مردم در حاکمیت بر سرنوشت خویش در نظام مردم‌سالار دینی

- «انتخابات، فقط یک پدیده سیاسی نیست. انتخابات، مظهر حضور مردم، مظهر احقاق حق و مظهر توانایی و اقتدار ملی برای یک کشور است... هم حق و هم تکلیف مردم است که بیایند و سرنوشت کشورشان را به دست خودشان معین کنند؛ زیرا که کشور متعلق به مردم است. مردم باید بیایند و با انتخاب صحیح و آزادانه، قانونگذارانشان را در قوه مقننه معین کنند؛ مجریان خودشان را با ترتیبی که در قانون معین شده است، معین کنند. این حق مردم است و متعلق به آنهاست؛ اما تکلیف هم هست. این طور نیست که یکی بگوید من نمی خواهم از این حقم استفاده کنم؛ نه، سرنوشت نظام بسته به احقاق و استنفاذ این حق است؛ این تکلیف است؛ باید همه شرکت کنند. نظام جمهوری اسلامی توانسته است این حق را در اختیار مردم بگذارد؛ اما در گذشته ما این حق را نداشتیم. در نظامهای گذشته، مردم از استفاده از چنین حقی محروم بودند. نظام جمهوری اسلامی این حق را داده است؛ باید مردم بروند و استنفاذ کنند. گاهی یک رأی هم مؤثر است؛ هیچکس نگوید رأی من تنها چه تأثیری دارد. گاهی یک رأی یا چند رأی، در سرنوشت یک کشور اثر می گذارد. شما می توانید با رأی دادن خودتان، شخص مؤمن صالح را به مجلس بفرستید. آن کسی که به مجلس رفت، در هنگامه حساس - آن جایی که رأی یک نماینده می تواند سرنوشت کشور یا یک قشر، یا سرنوشت اقتصاد را معین کند - رأی او کارساز خواهد بود. لذا هیچ وقت کسی نگوید که رأی من چه تأثیری دارد»^۳.
- «در منطق اسلام، اداره امور مردم و جامعه، با هدایت انوار قرآنی و احکام الهی است. در قوانین آسمانی و الهی قرآن، برای مردم شأن و ارج معین شده است؛ مردم هستند که انتخاب می کنند و سرنوشت اداره کشور را به دست می گیرند. این مردم سالاری، راقی ترین نوع مردم سالاری ای است که امروز دنیا شاهد آن است؛ زیرا مردم سالاری در چارچوب احکام

۱- سخنرانی در دیدار با گروه کثیری از آزادگان و اقبشار مختلف مردم، در اولین روز از هفته وحدت- ۱۳۶۹/۰۷/۱۱

۲- بیانات در اجتماع بزرگ مردم کرمان- ۱۳۸۴/۰۲/۱۱

۳- بیانات در دیدار کارگزاران حج- ۱۳۷۸/۱۱/۲۶

و هدایت الهی است. انتخاب مردم است، اما انتخابی که با قوانین آسمانی و مبرای از هرگونه نقص و عیب، توانسته است جهت و راه صحیحی را دنبال کند.^۱

- «انتخابات نماد حرکت اسلامی در کشور ماست. انتخابات، هدیه‌ی اسلام به ملت ماست. امام بزرگوار ما حکومت اسلامی به روش انتخاباتی را به ما یاد داد. حکومت اسلامی در ذهن‌ها و خاطره‌ها به شکل خلافت‌های موروثی به یادگار مانده بود؛ خیال می‌کردند حکومت اسلامی یعنی مثل خلافت بنی‌امیه و بنی‌عباس یا خلافت ترکان عثمانی؛ یک نفر با نام و شکل ظاهری خلیفه، اما با باطن و عمل فرعون و پادشاهان مستبد؛ بعد هم که از دنیا می‌رود، یک نفر را به جای خود معین کند. در ذهن مردم دنیا، حکومت اسلامی به این شکل تصویر می‌شد؛ که بزرگترین اهانت به اسلام و حکومت اسلامی بود. امام، حکومت اسلامی به روش انتخابات مردم و حضور مردم و تعیین منتخب مردم را - که لب اسلام است - بار دیگر برای مردم ما معنا کرد و در جامعه‌ی ما تحقق بخشید.»^۲

- «مردم تحقیق و مطالعه کنند؛ از روی احساس وظیفه به پای صندوق‌های رأی بروند و از روی احساس وظیفه، نام کسانی را که گزینش کرده‌اند، به صندوق‌های رأی بیندازند. مجلس، این گونه درست می‌شود و سپس دولت به وجود می‌آید و به پیش می‌رود.»^۳

- «انتخابات، مظهر حضور مردم و آزادی ملت ایران در انتخاب سرنوشت خود است. شما وقتی رئیس‌جمهور را انتخاب می‌کنید، یعنی تمام سررشته‌های اجرایی کشور را در دست کسی می‌گذارید که منتخب شما و برخاسته از رأی و اراده شماست. وقتی نمایندگان مجلس را انتخاب می‌کنید، یعنی قانونگذاری و همچنین نظارت بر کار اجرایی را به دست کسانی می‌سپارید که شما آنها را شناخته و انتخاب کرده‌اید؛ بنابراین شما هستید که انتخاب می‌کنید. این کار به معنای قدرت مردم در اداره کشور و در دست داشتن سرنوشت کشور به وسیله ملت است؛ این چیز کم و کوچکی نیست؛ این برای ما همه چیز است.»^۴

- «جمهوری اسلامی؛ بیشترین توجه به آزادی و احترام به رأی مردم در این منطقه خاورمیانه و حتی در کمتر نقطه‌ای از دنیا، آزادی انتخاب و آزادی رأی، به قدر جمهوری اسلامی ایران وجود دارد. این کشور و این نظام، همان کشور و نظامی است که هنوز از پیروزی انقلابش دو ماه نگذشته بود که مردم پای صندوق‌های رأی رفتند و به جمهوری اسلامی رأی

۱- بیانات پس از مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری آقای سید محمد خاتمی - ۱۳۸۰/۰۵/۱۱

۲- بیانات در مراسم شانزدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) - ۱۳۸۴/۰۳/۱۴

۳- بیانات در «دانشکده افسری» - ۱۳۷۴/۱۲/۱۶

۴- بیانات در دیدار افسار مختلف مردم - ۱۳۸۲/۱۱/۱۵

دادند؛ آن هم با آن اکثریت عجیب. یک سال از شروع انقلاب نگذشته بود که مردم در دو رأی گیری مهم شرکت کردند و اعضای مجلس خبرگان و رئیس جمهور را با آرای مستقیم خودشان انتخاب کردند. در طول سالهای متمادی، آرای مردم در تشکیل مجلس شورای اسلامی، در تشکیل مجلس خبرگان، در انتخاب رئیس جمهور و در قضایای مختلف، همواره حاکم بر سرنوشت کشور بوده است.^۱

حضور مردم در انتخابات؛ پشتوانه مجلس شورای اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و الهام‌بخش ملت‌های دیگر

- «امام بزرگوار، در همه ی انتخاباتی که از اول انقلاب تا زمان رحلت آن بزرگوار انجام گرفت، بر حضور مردم تأکید کردند. واقعاً فرقی نمی کند که کاندیدای چه گروهی مطرح باشد. فرقی نمی کند که فرضاً کدام جناح، غلبه ی بر جناح دیگری داشته باشد. فرقی نمی کند که کدام نامزد انتخاباتی، فعالیت بیشتری در این شهر یا حوزه ی انتخاباتی دارد و ممکن است حضور مردم، آرای او را بیشتر کند. او کیست و من چه کسی هستم، در این جا مطرح نیست؛ اشخاص مطرح نیستند. اصل حضور مردم، پشتوانه ی مجلس شورای اسلامی است؛ و مجلس شورای اسلامی، قاعده ی نظام است. با این دید بایستی به انتخابات نزدیک شد. ... ان شاءالله به آن روزی برسیم که بینیم مجلس و دستگاههای مردمی، با فعالیت خالص و کامل، آن چنان نمایش خلوصی را در مقابل چشم مردم دنیا قرار می دهند، که خود این، مشوق انسانها و ملت‌ها به گرایش به سوی حرکت اسلامی و نظام اسلامی باشد.»^۲
- «جمع شدن آراء زیاد در اصل انتخابات، مهم است. این، در واقع رأی به استقلال کشور و رأی به تبعیت از نظام و همراهی با رهبری است.»^۳
- مردم واقعاً آگاهانه فکر کنند، انتخاب کنند و انتخاب خودشان را اعلام نمایند؛ این می شود آن شکل صحیح اسلامی که هر کسی آگاهانه به نحوی با نظام اسلامی بیعت می کند. وقتی که انتخابات به شکل صحیحی انجام بگیرد، حقیقتاً بیعت مجددی است که آن شخص دارد انجام می دهد؛ و این چیز بسیار مهم و خوبی است.»^۴
- این که چه کسی انتخاب شود، مسأله اول نیست؛ مسأله دوم است. مسأله اول این است که مردم، همه در انتخابات شرکت کنند؛ پُرشور شرکت کنند، آگاهانه شرکت کنند، فکر کنند، تحقیق کنند و آن کسی را که می خواهند، انتخاب کنند.

۱- سخنرانی در اجتماع بزرگ مردم بوشهر- ۱۳۷۰/۱۰/۱۱

۲- بیانات در دیدار با وزیر و مسئولان وزارت کشور و استانداران- ۱۳۷۰/۰۹/۲۷

۳- بیانات در دیدار خانواده های معظم اسرا و مفقودان جنگ تحمیلی- ۱۳۷۶/۰۲/۳۱

۴- بیانات در دیدار با وزیر، معاونان، مشاوران و مدیران کل وزارت آموزش و پرورش- ۱۳۷۰/۱۰/۲۵

انتخابات، خودش مهم است. حضور مردم در انتخابات مهم است. ... اهمیت انتخابات و حضور مردم، اهمیت نقد است و کشور را بالفعل بیمه می‌کند.^۱

- «ان شاء الله خدای متعال به ملت ما توفیق دهد که نمایندگان صالح و توانمند و کارآمدی را به مجلس بفرستد. یکی از مهمترین ارکان نظام، مجلس شورای اسلامی است. اگر در مجلس نمایندگان مؤمن، با اخلاص و توانمند حضور داشته باشند، مجلس خیلی از گره‌ها را می‌تواند باز کند. مهمترین موضوعی که بنده توقع و اهتمام به آن دارم، انتخابات است.»^۲

حضور مردم در انتخابات؛ احساس مسئولیت در برابر آزمون الهی و ادای دین شرعی، اخلاقی، سیاسی و ملی

- «امروز مسأله انتخابات، حقیقتاً یک عرصه امتحان الهی است. ببینید امتحانهای الهی چگونه برای همه هست! مگر می‌شود انسان در دوران زندگی، با امتحان الهی مواجه نشود؟ عمده این است که انسان بتواند از امتحان الهی سربلند بیرون آید. من از همه ملت ایران می‌خواهم که به امید خدا و با توکل به پروردگار، همین احساس مسئولیت را تا هنگام رفتن به پای صندوقهای رأی و انداختن رأیشان در داخل صندوق حفظ کنند. ان شاء الله عدد بالایی از مردم در این امتحان الهی شرکت کنند و دین خودشان را به کشور و انقلاب ادا کنند و سهم خویش را در آینده کشور ایفا نمایند.»^۳

- «آحاد ملت ما باید بدانند آنچه بکارند، می‌دروند. بعضی ممکن است در رأی‌گیری شرکت نکنند؛ بعد بگویند چرا فلان کار نشد. شما باید شرکت می‌کردید و آن کسی را که فکر می‌کنید می‌تواند این کار را انجام دهد و می‌پسندید، انتخاب می‌کردید تا آن طور که می‌خواهید، بشود. نمی‌شود ما در انتخابات شرکت نکنیم؛ بعد نتیجه انتخابات احیاناً آن طور که ما می‌پسندیم، نشود؛ سپس بگوییم چرا نشد! بله، وقتی انسان شرکت نکند، همین است. همه باید شرکت کنند؛ این یک وظیفه است؛ هم وظیفه اسلامی است، هم وظیفه میهنی و ملی است و حفظ عزت و شوکت کشور به این وابسته است، هم وظیفه سیاسی است - کسانی که فهم و تشخیص سیاسی دارند، وظیفه دارند وارد شوند، هم وظیفه اخلاقی است؛ حقوق مردم اقتضاء می‌کند که در این میدان وارد شوند. کارهایی که باید در این کشور انجام گیرد، اقتضاء می‌کند که انسان در این میدان وارد شود. انتخابات را مغتنم بشمارید و قدر بدانید و در آن شرکت کنید؛ حادثه بسیار مهمی است.»^۴

۱- بیانات در دیدار جمعی از جهادگران جهاد سازندگی - ۱۳۷۷/۰۷/۱۵

۲- بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم قم - ۱۳۸۲/۱۰/۱۸

۳- بیانات در دیدار خانواده‌های معظم اسرا و مفقودان جنگ تحمیلی - ۱۳۷۶/۰۲/۳۱

۴- بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران - ۱۳۸۰/۰۲/۲۸

حضور مردم در انتخابات؛ بیانگر مردمی بودن نظام و اتکای نظام اسلامی به رأی مردم

- «یکی از بزرگترین شاخص‌های مردمی بودن حکومت‌ها در دنیا، عبارت است از این که مردم در انتخابات و گزینشهای بزرگ ملی، چقدر شرکت می‌کنند. در آن کشوری که بیش از هشتاد درصد حائزین شرایط برای رأی دادن در پای صندوقها حضور می‌یابند - یعنی کشور ما - طبق معیارهای جهانی با همه منطقتها و زبانهایی که امروز در دنیا، در عالم سیاست و مسائل سیاسی و اجتماعی مطرح و قابل فهم است، حکومت و نظام، نظامی مردمی است؛ نظامی است که در آن، حضور مردم محسوس است»^۱.
- «مبادا کسانی - شُدادی از مردم - از امر انتخابات غافل بمانند - اگر چه یقین دارم که مردم غافل نیستند - و خیال کنند که این انتخابات اهمیتی ندارد. خیر؛ بسیار مهم است. دشمنی‌ها را ببینید! ببینید که در معیارهای جهانی و میزان‌های سیاسی عالم، حضور مردم در جمهوری اسلامی و در صحنه‌های گوناگون، نسبت به قضاوت‌ها و تشخیص‌ها و تصمیم‌ها، چگونه تعیین کننده است! نفس این که این نظام، نظامی متکی بر مردم و آراء مردم است، حداکثر اهمیت را دارد. نفس قبول مردم، حداکثر اهمیت را دارد. یک جا که مظهري از حضور مردم در صحنه است - چه انتخابات، چه راهپیمایی‌ها و چه بعضی از استقبال‌های باشکوهی که انجام می‌گیرد و حضور مردم را نشان می‌دهد - به کلی ترفندهای دشمنان را - لااقل تا مدتی - خنثی و باطل می‌کند»^۲.
- «تکیه نظام به آراء مردم، یکی از میدان‌هایی است که مردم در آن نقش دارند. حضور مردم و اعتقاد به آنها باید در این جا خود را نشان دهد. در قانون اساسی ما و در تعالیم و راهنمایی‌های امام، همیشه بر این نکته تأکید شده است که نظام بدون حمایت و رأی و خواست مردم، در حقیقت هیچ است. باید با اتکاء به رأی مردم، کسی بر سر کار بیاید. باید با اتکاء به اراده مردم، نظام حرکت کند. انتخابات ریاست جمهوری، انتخابات خبرگان، انتخابات مجلس شورای اسلامی و انتخابات دیگر، مظاهر حضور رأی و اراده و خواست مردم است. این یکی از عرصه‌هاست. لذا امام بزرگوار، هم در دوران حیات خود به شدت به این عنصر در این عرصه پایبند باقی ماند و هم در وصیت نامه خود آن را منعکس و به مردم و مسئولان توصیه کرد. در حقیقت انتخابات و حضور مردم در صحنه انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس و یا سایر انتخاب‌هایی که می‌کنند، هم حق مردم است، هم تکلیفی بر دوش آنهاست. در نظام اسلامی، مردم تعیین کننده اند. این هم از اسلام سرچشمه می‌گیرد»^۳.

۱- پیام به ملت شریف ایران، به مناسبت حلول سال نو - ۱۳۷۶/۱۲/۲۸

۲- بیانات در دیدار با روحانیان و مبلغان اعزامی در آستانه ماه محرم الحرام - ۱۳۷۶/۰۲/۱۳

۳- بیانات در اجتماع زائران مرقد مطهر امام خمینی (ره) - ۱۳۸۰/۰۳/۱۴

حضور مردم در انتخابات؛ پشتوانه خدمتگزاری مطلوب‌تر مسئولان در اداره آینده کشور

- اگر همت ملت ایران که بحمدالله در طول این سال‌ها به بهترین وجهی بروز پیدا کرده است، در قضایای آتی همان گونه بروز کند - که به فضل پروردگار همین هم خواهد بود - بدانید دشمن در مقابل ملت ایران باز هم احساس زبونی و ضعف خواهد کرد؛ باز هم احساس عجز خواهد کرد؛ باز هم شما ملت در موضع اقتدار قرار خواهید داشت. آن وقت مسئولان و دولتمردان شما می‌توانند با خیال راحت، به اداره امور کشور بپردازند. وقتی که یک دولت و یک مجموعه خدمتگزار از پشتیبانی‌های مردمی مطمئن هستند، آن وقت با خیال راحت به اداره کشور می‌پردازند و مشکلات را برطرف می‌کنند و اقدام‌های لازم را انجام می‌دهند. آنچه باید بشود، به توفیق الهی انجام خواهد گرفت. آنچه دشمن می‌خواهد، این است که اینها نشود. آنچه ملت ایران می‌خواهد، این است که این کارها انجام گیرد.^۱
- «مجلس جایگاه بسیار مهمی است؛ خانه ملت است؛ تجلی‌گاه عزت ملی ماست؛ می‌تواند عزت اسلامی و عزت ملی ما را به دنیا نشان دهد؛ تأمین‌کننده منافع عمومی است. با قوانین مجلس است که مسئولان می‌توانند حرکت کنند و پیش بروند. مجلس می‌تواند حافظ امنیت ملی باشد؛ می‌تواند سدّ مستحکمی در برابر تعرض دشمنان و طمع ورزی بیگانگان باشد. خصوصیات یک مجلس مطلوب این است. وقتی مردم در انتخابات شرکت کنند و با چشم باز و با بصیرت، کسی را که شرایط لازم را در او می‌بینند، انتخاب کنند و به مجلس بفرستند، مجلس خواهد توانست چنین نقش بزرگی را ایفا کند. مجلس - همان طور که امام فرمودند - عصاره فضایل ملت است. وقتی مردم در انتخابات بیشتر شرکت کنند، کارآمدی و اعتبار مجلس بیشتر می‌شود و توان خدمت‌رسانی پیدا می‌کند».^۲

حضور مردم در انتخابات؛ باعث عزت و سربلندی اسلام و اقتدار افزون‌تر نظام جمهوری اسلامی

- «انتخابات، مظهر حضور مردم است. انتخابات، هم حق مردم و هم وظیفه آنهاست. حق مردم است؛ برای این که بیایند و مدیر اجرایی کشور را انتخاب کنند. تکلیف مردم است؛ چون با حضور شما، نظام تقویت پیدا می‌کند؛ اسلام عزیز می‌شود؛ حاکمیت اسلام در دنیا سرفراز می‌گردد و توطئه دشمن - که اسلام را به جدایی از آراء مردم متهم می‌کند - باطل می‌شود. حضور شما می‌تواند دفاع از اسلام و کشور و انقلاب محسوب شود. هر مقدار این حضور وسیع‌تر و قوی‌تر

۱- بیانات در دیدار افشار مختلف مردم - ۱۳۷۷/۰۷/۲۹

۲- بیانات در اجتماع بزرگ مردم قزوین - ۱۳۸۲/۰۹/۲۵

باشد، نشانه اقتدار بیشتر نظام اسلامی است. نظام اسلامی در مقابل چشم‌های دوستان و دشمنان خود در دنیا به این می‌بالد

که تعداد حاضر شوندگان در پای صندوق‌های رأی، زیاد است. این مایه افتخار نظام اسلامی است.^۱

- «حضور مردم در روز انتخابات، حضوری واضح‌تر از همه جای دیگر است. همه‌ی مردم کشور پای صندوق‌های رأی

می‌آیند و می‌توانند بیایند؛ این یک حضور همگانی است. هر کس پای صندوق رأی می‌آید، در واقع رأی به جمهوری

اسلامی، رأی به قانون اساسی و رأی به مواد غیرقابل تغییر قانون اساسی - یعنی اسلام و ارزش‌های اسلامی - می‌دهد.

حضور مردم، یعنی دفاع از جمهوری اسلامی؛ یعنی دفاع از قانون اساسی نظام جمهوری اسلامی.^۲

- «انتخابات می‌تواند برای کشور و ملت ما یک وسیله‌ی مصونیت و یک نمودار اقتدار باشد و ملت و نظام اجرایی کشور

را در مقابله‌ی با چالش‌های گوناگون جهانی، از گذشته مستحکم‌تر کند.»^۳

حضور مردم در انتخابات؛ تحقق بخش اهداف و آرزوهای ملت و نظام

- «انتخابات، با همان جایگاه اساسی خود در نظام جمهوری اسلامی، باید همواره مورد توجه باشد. انتخابات، آن نقطه‌ی

اساسی وصل افکار و آرای مردم به بدنه‌ی نظام اجرایی است. اگر انتخابات - همچنان که بحمدالله در گذشته همین‌طور

بوده است - با حضور مردم، با اراده‌ی مردم، با آزادی کامل مردم و انتخاب آزادانه‌ی آنها انجام بگیرد، و بخصوص اگر

ان شاءالله در این انتخاب، حداکثر آگاهی از سوی مردم به کار برود، تا این که افراد صالح و شایسته و حقیقتاً حائز شأن

نمایندگی این ملت عظیم، به مجلس فرستاده بشوند، نظام اسلامی می‌تواند مطمئن باشد که در جهت آرزوها و هدف‌های

خود در حرکت است. این، نقش انتخابات و شأن والای انتخابات است.»^۴

۱- بیانات در اجتماع زائران مرقد مطهر امام خمینی (ره) - ۱۳۸۰/۰۳/۱۴

۲- بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم - ۱۳۸۴/۰۳/۲۵

۳- بیانات در اجتماع بزرگ مردم کرمان - ۱۳۸۴/۰۲/۱۱

۴- بیانات در دیدار با وزیر و مسئولان وزارت کشور و استانداران - ۱۳۷۰/۰۹/۲۷

بخش سوم:

بایسته ها و شاخصه‌های رقابت سیاسی سالم

مقدمه:

رقابت سیاسی احزاب، گروه‌ها و جریان‌های سیاسی جز جدا نشدنی انتخابات است و هر گاه نامی از انتخاب و انتخابات برده می‌شود، پای رقابت و تلاش برای پیروزی در آن به میان می‌آید. اساساً انتخابات بدون رقابت و تلاش احزاب و گروه‌ها برای به دست آوردن آرای مردم معنا و مفهوم پیدا نمی‌کند. البته رقابت سیاسی به همان میزان که می‌تواند سازنده و مفید باشد و در ایجاد فضای مناسب برای انتخابات و شور و نشاط تأثیر گذار باشد، ممکن است مخرب و منفی باشد، از این روابط مندر نمودن رقابت‌های سیاسی ضرورتی غیر قابل انکار می‌باشد لذا لازم است چارچوب‌هایی برای رقابت‌های سیاسی مشخص گردد تا زمینه رقابت‌های سیاسی سالم و سازنده را فراهم نمایند، روشن است که چارچوب‌ها و ضوابط رقابت‌های سیاسی در هر نظام سیاسی بسته به مبانی فکری و ارزشی حاکم بر آن متفاوت می‌باشد و در نظام سیاسی اسلامی که بر پایه مبانی و اصول فکری و ارزش‌های ناب اسلامی شکل گرفته است، فعالیت و رقابت سیاسی احزاب و گروه‌های سیاسی به عنوان بخشی از مجموعه نظام نیز باید در چارچوب نظام ارزشی اسلام صورت بگیرد. از این رو، رقابت سیاسی برای اینکه مفید و سازنده باشد باید شرایط و ضوابطی داشته باشد که مهمترین آنها عبارتند از:

۱) قانون مداری

اولین شاخصه رقابت سیاسی سالم، توجه به قوانین و مبنا قرار دادن آن توسط احزاب و گروه‌های سیاسی در رقابت هاست. قانونمندی و قاعده مندی رفتارهای سیاسی و از جمله رقابت‌های سیاسی نقش مهمی در ایجاد فضای رقابت سیاسی سالم دارد و احزاب و گروه‌های سیاسی با رعایت چارچوب‌های مشخص شده در قوانین و مقررات کشور گام مهمی در جهت فراهم نمودن رقابت سیاسی سالم برخواهند داشت. اساساً جامعه بدون نظم و قانون به هرج و مرج خواهد انجامید و ضرورت وجود نظم و قانون در جامعه بر کسی پوشیده نیست و رقابت سیاسی نیز به عنوان بخشی از ابعاد جامعه نیازمند قوانین و ضوابطی است که از لجام گسیختگی و بی انضباطی آن جلوگیری نماید. بی توجهی و رعایت نکردن قوانین در رقابت‌های سیاسی، زمینه ساز رقابت نا سالم و مخرب خواهد بود.

۲) اخلاق مداری

توجه به اخلاق و هنجارهای اخلاقی و ارزشی در رقابت سیاسی موجب می‌شود که رقابت سیاسی احزاب و گروه‌های سیاسی از حالت تخریبی فاصله گرفته و در مسیر رقابتی سازنده و سالم قرار بگیرد. گرچه رقابت سیاسی به عنوان یک فعالیت تخصصی، تابع ضوابط و اصول قانونی خاص خود است، اما این امر به هیچ وجه از ضرورت التزام بازیگران به مبادی و اصول اخلاقی، نمی‌کاهد. اخلاق می‌تواند همچون محافظی قوی در عرصه رقابت سیاسی عمل نموده و از نفوذ پاره‌ای از بینش‌ها و رفتارهای ناسالم که فضای رقابت سیاسی را مخدوش و ناسالم می‌سازند، جلوگیری نماید؛ گونه‌ای از رفتارها که حتی سد قانون نیز توان مقابله با آن را ندارد.

۳) توجه به اصول و مبانی اسلامی و انقلابی

با توجه به اسلامی بودن نظام، توجه به اصول و مبانی ارزشی اسلامی و انقلابی نظام از سوی احزاب و گروه‌ها و جریان‌های سیاسی و رقابت در چارچوب آن، زمینه ساز رقابت سالم و صحیح خواهد بود و رقابتی سالم خواهد بود که با در نظر گرفتن اصول و مبانی اسلامی و انقلابی انجام شود. نمی‌توان انتظار داشت که احزاب، گروه‌ها و جریان‌های سیاسی در نظام اسلامی بدون در نظر گرفتن معیارها و اصول اسلامی و انقلابی با یکدیگر به رقابت بپردازند. بر همین اساس، مطابق قانون اساسی «احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته شده آزادند، مشروط به اینکه اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند، هیچ کس را نمی‌توان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت»^۱.

۴) حاکمیت عقلانیت

از مؤلفه‌های اساسی رقابت سالم میان احزاب و گروه‌های سیاسی، حاکم شدن عقلانیت بر رقابت‌های سیاسی است. حاکمیت فضای عقلانی بر رقابت‌های سیاسی موجب خواهد شد که تصمیم‌گیری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و همه فعالیت‌ها و از جمله رقابت‌های احزاب و جریان‌های سیاسی بر اساس عقل و منطق و به دور از احساسات و عواطف و هیجان‌های مقطعی و زودگذر صورت بگیرد و در سایه عقلانیت، منافع و مصالح عموم جامعه در نظر گرفته خواهد شد.

رعایت این بایسته‌ها و شاخصه‌ها موجب خواهد شد که رقابت‌های سیاسی، سالم و سازنده باشد و چنین رقابتی مصداق و نمونه « فاستبقوا الخیرات»^۱ و «یسارعون فی الخیرات»^۲ پیشی گرفتن در نیکیه‌ها و خوبی خواهد بود. در نگاه دینی و بر اساس آموزه‌های اسلامی، مسئولیت و حکومت در نظام اسلامی، امانت و فرصتی برای خدمت به مردم محسوب می‌گردد، نه زمینه‌ای برای کسب قدرت و ثروت و همانگونه که حضرت علی علیه السلام به یکی از کارگزاران خود فرمودند: «و ان عملک لیس لک بطعمه و لکنه فی عنقک امانه»^۳ «همانا مسئولیت تو برای تو وسیله آب و نان نبوده، بلکه امانتی در گردن تو است».

براین اساس، پذیرش مسئولیت‌ها و مناصب در نظام اسلامی باید با هدف خدمت به مردم صورت بگیرد و در نتیجه رقابتی که با این نگرش و در این راستا صورت می‌گیرد، رقابتی است که در آن ارزش‌ها و اصول اسلامی و اخلاقی رعایت خواهد شد و عقلانیت در آن حاکم خواهد بود و جایی برای بد اخلاقی و رقابت‌های مخرب و ناسالم نخواهد بود، زیرا هدف در نهایت خدمت به مردم است نه کسب قدرت و این همان نکته‌ای است که رقابت‌های سیاسی در نظام اسلامی را از نظام‌های سیاسی غیر دینی جدا می‌کند و رنگ اخلاقی، ارزشی و معنوی به تمامی فعالیت‌های در این زمینه می‌دهد. به یقین اگر احزاب، گروه‌ها و جریان‌های سیاسی، مسئولیت‌هایی که برای به دست آوردن آنها با یکدیگر رقابت می‌کنند، زمینه و فرصتی برای خدمت به جامعه بدانند، رقابت‌های سیاسی آنان از مرزهای اخلاقی و اسلامی فراتر نرفته و شکل زیبایی به خود خواهد گرفت و شاهد بد اخلاقی‌ها و رقابت‌های سیاسی ناسالم نخواهیم بود.

۵) آسیب‌شناسی رقابت احزاب، گروه‌ها و جریان‌های سیاسی

در کنار بایسته‌ها و شاخصه‌های رقابت سیاسی سالم، رقابت سیاسی احزاب و گروه‌های سیاسی با آسیب‌هایی روبرو می‌باشد که در صورت بی توجهی به آنها، رقابت‌های سیاسی را از یک رقابت سازنده و سالم به رقابتی مخرب و ناسالم تبدیل خواهد نمود که نه تنها به ثبات و توسعه سیاسی کشور هیچ کمکی نخواهد کرد، بلکه عامل لجام گسیختگی و بی ثباتی خواهد شد. اگر چه به یک معنا فقدان بایسته‌ها و شاخصه‌های رقابت سیاسی سالم که بدان اشاره شد، در قالب رعایت نکردن قوانین، زیر پا گذاشتن ارزش‌ها و اخلاق اسلامی، نادیده گرفتن اصول و مبانی نظام و حاکمیت احساسات و عواطف به جای عقلانیت، را

۱- سوره بقره، آیه ۱۴۸ و سوره مائده، آیه ۴۸

۲- سوره آل عمران، آیه ۱۱۴، سوره مؤمنون، آیه ۶۱

۳- نهج البلاغه، نامه ۵

می‌توان به عنوان آسیب‌های کلی رقابت سیاسی احزاب، گروه‌ها و جریان‌های سیاسی برشمرد، اما در اینجا نگاهی گذرا به مهمترین آسیب‌های رقابت‌های سیاسی را از دیدگاه امام راحل و مقام معظم رهبری خواهیم داشت.

مهمترین آسیب‌های فراروی رقابت سیاسی احزاب، گروه‌ها و جریان‌های سیاسی از منظر امام راحل و مقام معظم رهبری عبارتند از:

– اختلاف افکنی و تشنج آفرینی

یکی از آسیب‌های رقابت‌های سیاسی، اختلاف افکنی و تشنج آفرینی در سایه رقابت در جامعه است. هر چند احزاب و گروه‌های سیاسی ممکن است دیدگاه‌ها و نظرات مختلفی در مورد مسائل کشور داشته باشند، ولی این به معنای اختلاف افکنی و ایجاد تنش و تشنج در جامعه نیست و باید رقابت آنها به دور از هر گونه اختلاف افکنی و تشنج باشد تا فضای مناسب برای انتخاب و گزینش مناسب توسط مردم فراهم گردد.

حضرت امام(ره) در این باره فرمودند: «این طور نباشد که گروه‌های مختلف، احزاب مختلف، و اشخاص مختلف، در یک موقعی که ما همه احتیاج به وحدت کلمه داریم، اختلاف ایجاد کنند؛ تشنج ایجاد کنند... توجه به این معنا داشته باشند که در صدر مشروطیت که احزاب مختلف پیدا شد دنبال آن پیروزی که ملت پیدا کرده بود، این احزاب مختلف به جان هم افتادند و این کشور را تباہ کردند. شما گمان نکنید که احزابی که در ممالک دیگری هست، در صدر مشروطیت در انگلستان بود، آن احزاب با همان کاری که آنها می‌کردند و حزب بازی می‌کردند ماها را به اختلاف می‌کشیدند، و خود آنها با هم دشمنی نداشتند. هیچ حزبی بر ضد مصالح کشور خودش عمل نمی‌کرد. اگر هم با هم اختلاف سلیقه یا اختلاف رویه داشتند، عاقلانه بود؛ با حساب بود. این طور نبود که یک دسته دسته دیگر را آن چنان تضعیف کنند که کشورشان آسیب ببیند. مع الأسف همان احزابی که در آنجا بودند به مانع‌انداز می‌دادند که کشور باید احزاب داشته باشد و احزاب هم باید مخالف با هم باشند، ما را و احزاب ما را روبروی یکدیگر قرار می‌دادند و به ضرر هم صحبت می‌کردند و به ضرر هم قلم فرسایی می‌کردند؛ و نتیجه این شد که به ضرر کشور بود.»^۱ مقام معظم رهبری فرمودند: «گروه‌ها و جریان‌های سیاسی با هم کنار بیایند و با هم کار کنند بدبینی، تهمت، اهانت به یکدیگر و قهر از یکدیگر نداشته باشند حالا می‌گویند که اختلاف مذاق سیاسی داریم... به فرض اگر در زمینه‌های اقتصادی و سیاسی با هم اختلافی دارند، اگر اختلافشان فقط اختلاف عاطفی نیست، در دایره آن

اختلافات با هم رقابت کنند، حرفی نیست اما این رقابتهای را به خصومت به دشمنی و به کینه ورزی در مقابل هم نکشانند، ببینید که دشمن این جا ایستاده است ببینید که دشمن منتظر فرصت است ببینید که روی جنگ جناحها با یکدیگر محاسبه می‌کند.^۱

– جبهه گیری، تخریب و تضعیف دیگران

از آسیب‌های رقابت‌های سیاسی، تخریب و تضعیف دیگران است. رقابتی که به دنبال آن تخریب و تضعیف دیگران باشد، رقابتی نا سالم خواهد بود.

حضرت امام(ره) فرمودند: «ما اگر اختلاف سلیقه داریم، اختلاف بینش داریم، باید بنشینیم با هم در یک محیط آرام صحبت کنیم و مسائل خودمان را به میان بگذاریم و حل کنیم. با تفاهم مسائل را حل کنیم؛ نه اینکه جبهه گیری کنیم. یکی یک طرف بایستد، با دار و دسته خودش؛ و یکی یک طرف بایستد با دار و دسته خودش؛ و کوشش کنند در تضعیف یکدیگر و کوشش کنند در تضعیف کشور اسلامی. اینها برای این است که تعهد اسلامی نیست، و دید سیاسی هم نیست. شماها اگر مُسلم هستید، به احکام اسلام عمل کنید. و اگر خدای نخواستہ تعهد اسلامی را قبول ندارید، با دید سیاسی مسائل را حل کنید. اگر ملت اشخاصی را دید، گروه‌هایی را دید که بر خلاف مصالح کشور دارند جبهه گیری می‌کنند و این طایفه آن طایفه را می‌کوبند و آن طایفه آن طایفه را، تکلیف شرعی ملت این است که از آنها اعراض کنند و آنها را پذیرا نباشند.»^۲ مقام معظم رهبری فرمودند: «من خواهش می‌کنم همیشه، در همه دوران‌ها، انتخابات‌ها را وسیله‌ای قرار بدهید برای قوت ملی، برای افزایش اقتدار ملی؛ نه برای تضعیف نظام و تضعیف آبروی ملت. جنجالهایی که بعضاً از طرف بعضی از احزاب و گروه‌ها و جریانهای سیاسی و جناحهای بد اخلاق در اطراف انتخابات می‌شود، تضعیف‌کننده کشور و ملت و نظام است. جناحهای مختلف، جریانهای مختلف، گرایش‌های مختلف، با شوق و ذوق و علاقه مندی همه عواملشان را بسیج کنند و انتخابات را به عنوان یک هدف عالی، هدف خوب، هدف شیرین مورد توجه قرار بدهند و به دعوا و جنجال و اهانت و پنجه به روی هم کشیدن قضایا نکشانند. انتخابات را وسیله‌ای بکنید برای اینکه دشمنان را نا امید بکنید.»^۳

– توهین و اتهام به سایر رقیبها

۱- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، نماز جمعه تهران، ۱۳۷۸/۰۵/۰۸

۲- صحیفه امام، ج ۱۴، صص ۴۸-۵۰

۳- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام، ۱۳۸۶/۰۱/۳۱

یکی از آسیب‌ها و آفت‌های رقابت‌های سیاسی، توهین و اتهام به دیگران در جریان رقابت است. حضرت امام (ره) فرمودند: «هیچ مقامی و حزبی و گروهی و شخصی حق ندارد به دیگران که مخالف نظرشان هستند توهین کنند، یا خدای نخواستہ افشاگری نمایند؛ گرچه همه حق تبلیغات صحیح برای خود یا کاندیداهای خود یا دیگران را دارند، و هیچ کس نمی‌تواند جلوگیری از این حق نماید. و البته لازم است تبلیغات موافق مقررات دولت باشد. و احدی شرعاً نمی‌تواند به کسی کورکورانه و بدون تحقیق رأی بدهد.»^۱ مقام معظم رهبری نیز فرمودند: «فضا باید متعادل، منطقی و عقلایی باشد. گفتگوی انتقادی اشکالی ندارد؛ اما گفتگو با های و هوی فرق دارد. در مردم سالاری اسلامی، گفتگو با عربده کشی و چاقوکشی در بعضی از دموکراسی‌ها تفاوت دارد. این جا گفتگو می‌کنند؛ به قول امام، مثل مباحثه‌های طلبگی. در مجلس و جاهای دیگر مباحثه کنند، حتی بر سر مسأله‌ای دعوا کنند؛ اما کینه از هم به دل نگیرند؛ بعد هم پهلوی همدیگر بنشینند و با هم صحبت کنند. نگذارند اختلاف نظر به تنازع برسد. این تنازع موجب فشل و ضعف قوا خواهد شد. دروغ، اهانت، دستگاه‌ها یکدیگر را متهم کردن، شایعه پراکنی، افتراء به رقیب، تحریک عصبیت‌های گوناگون؛ این‌ها هیچکدام با انتخابات اسلامی سازگار نیست. این خطاب به همه‌ی جناحهاست؛ خطاب به اشخاص یا جناح معینی نیست؛ این وظیفه‌ی همه‌ی ماست. همه‌ی جناح‌ها باید این چیزها را رعایت کنند. همه هم در چارچوب قانون حرکت کنند.»^۲

– بی‌توجهی به اصول و مبانی اسلامی و انقلابی

از آسیب‌های رقابت‌های سیاسی، نادیده گرفتن وزیر یا گذاشتن اصول و مبانی اسلامی و انقلابی و توجه نکردن به آنهاست. حضرت امام (ره) فرمودند: «اختلاف اگر زیربنایی و اصولی شد، موجب سستی نظام می‌شود... هر دو [جناح] باید کاملاً متوجه باشند که موضعگیری‌ها باید به گونه‌ای باشد که در عین حفظ اصول اسلام برای همیشه تاریخ، حافظ خشم و کینه انقلابی خود و مردم علیه سرمایه‌داری غرب و در رأس آن امریکای جهانخوار و کمونیسم و سوسیالیسم بین‌الملل و در رأس آن شوروی متجاوز باشند.»^۳ مقام معظم رهبری فرمودند: «من به خط و گرایش سیاسی شما و رقیبانتان و اختلافات شما کاری ندارم، اما تأکید می‌کنم که باید با حفظ اصول و مبانی با یکدیگر رقابت و مباحثه کنید... همه شما معتقد به اسلام، انقلاب و امام هستید ولی در داخل کشور کسانی هستند که همچون آمریکا با این اصول دشمنی می‌ورزند و مهم این است که در برابر این مخالفت‌ها و دشمنی‌ها، به طور شفاف و روشن موضع‌گیری شود اما موضع برخی دوستان و مجموعه‌های سیاسی در این

۱- صحیفه امام، ج ۱۸، ص ۳۳۷

۲- پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۸۲/۰۵/۱۵

۳- صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۱۷۸-۱۷۹

زمینه‌ها به قدری نامحسوس است که اگر کسی به این مواضع، اعتقاد یافت، احساس می‌کند می‌تواند حتی به ضد انقلاب نیز نوعی دلبستگی داشته باشد به همین لحاظ همه شخصیت‌ها، گروه‌ها و جناح‌های وفادار به اسلام و انقلاب باید مواضع محکم خود را در برابر کسانی که در داخل و خارج زیر پوشش اصلاحات، انقلاب، راه امام، ولایت فقیه و قانون اساسی را مورد تعرض قرار می‌دهند، اعلام کنند...»^۱

– فراموشی دشمن و فقدان مرز بندی مشخص با آنان

حضرت امام (ره) فرمودند: «هر دو جریان باید با تمام وجود تلاش کنند که ذره‌ای از سیاست «نه شرقی و نه غربی جمهوری اسلامی» عدول نشود که اگر ذره‌ای از آن عدول شود، آن را با شمشیر عدالت اسلامی راست کنند. هر دو گروه باید توجه کنند که دشمنان بزرگ مشترک دارند که به هیچ یک از آن دو جریان رحم نمی‌کند. دو جریان با کمال دوستی مراقب آمریکای جهانخوار و شوروی خائن به امت اسلامی باشند...»^۲ مقام معظم رهبری نیز در این باره فرمودند: «انتخابات مال ملت ایران است، مال جمهوری اسلامی است، مال اسلام است؛ مرز هاشان را با دشمن مشخص و متمایز کنند. من بارها به بعضی از افراد سیاسی که فعالیت‌هایی دارند و گاهی یک مخالف خوانی‌هایی می‌کنند، تذکر داده‌ام، نصیحت کرده‌ام؛ گفته‌ام مواظب باشید مرزهای میان شما و دشمن کمرنگ نشود؛ پاک نشود. مرز وقتی کمرنگ شد، احتمال اینکه کسانی از این مرز عبور کنند یا دشمن از این مرز عبور کند و بیاید این طرف یا دوست و خودی غافل شود و از مرز عبور کند و برود به دامن دشمن، زیاد خواهد بود. مرزها را روشن کنید؛ مشخص کنید».^۳

– ترجیح منافع حزبی و جناحی بر منافع کشور

از آسیب‌های مهم رقابت‌های سیاسی احزاب و گروه‌های سیاسی، مقدم داشتن منافع حزبی و گروهی بر منافع عمومی کشور و مردم است حضرت امام (ره) در این خصوص فرمودند: «اگر در این نظام کسی یا گروهی خدای ناکرده بی‌جهت در فکر حذف یا تخریب دیگران برآید و مصلحت جناح و خط خود را بر مصلحت انقلاب مقدم بدارد، حتماً پیش از آنکه به رقیب یا رقبای خود ضربه بزند به اسلام و انقلاب لطمه وارد کرده است. در هر حال یکی از کارهایی که یقیناً رضایت خداوند متعال در آن است، تألیف قلوب و تلاش جهت زدودن کدورت‌ها و نزدیک ساختن مواضع خدمت به یکدیگر است. باید از واسطه

۱- گروه‌ها و جناح‌های سیاسی از دیدگاه مقام معظم رهبری، قم: انتشارات سطر، ۱۳۸۱، ص ۲ و ۸ و ۹، سخنرانی در دیدار سران جبهه دوم خرداد،

۱۳۷۹/۰۲/۷

۲- صحیفه امام، ج ۲۱، صص ۱۷۸-۱۷۹

۳- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار هزاران نفر از مردم قم به مناسبت سالروز قیام ۱۹ دی، ۱۳۸۶/۱۰/۱۹

هایی که فقط کارشان القای بدبینی نسبت به جناح مقابل است، پرهیز نمود. شما آن قدر دشمنان مشترک دارید که باید با همه توان در برابر آنان بایستید، لکن اگر دیدید کسی از اصول تخطی می‌کند، در برابرش قاطعانه بایستید.^۱ مقام معظم رهبری فرمودند: «از ورود در مناقشات جناحی و حزبی که عده ای می‌خواهند در کشور ما این‌ها را روز به روز بیشتر کنند، پرهیز کنید و راز موفقیت شما این است. دست‌هایی در کار است تا سر مسائل هیچ و پوچ عده ای را به جان هم بیاندازند و سر موضع گیری‌های گوناگون حزبی و جناحی و گروهی و گاهی گروهکی افراد را نسبت به یک دیگر مسأله دار کنند، درست نقطه مقابل «انما المؤمنون اخوه فاصلحوا بین اخویکم» قرآن می‌فرماید که مؤمنین به خدا، مؤمنین به دین، مؤمنین به راه انبیاء با هم برادرند دو برادر ممکن است با هم دعوا کنند اما تکلیف ما چیست؟ فاصلحوا بین اخویکم بین دو برادر را باید اصلاح کرد درست نقطه مقابل این عده می‌خواهند با جناح بندی و اظهارات حزبی و ایجاد ولایت حزبی به تنور اختلاف افکنی و آتش افروزی بدمند.»^۲

– تقابل، دشمنی و نفی دیگران به جای رقابت

از دیگر آسیب‌های رقابت‌های سیاسی، تبدیل شدن رقابت به تقابل، تعارض و دشمنی است روشن است که در چنین فضایی نمی‌توان انتظار رشد و بالندگی کشور را داشت، رقابت هیچگاه به معنای دشمنی، کینه توزی و نفی دیگران نیست، ماهیت رقابت سالم، تکیه و تأکید بر توانایی‌ها و داشته‌های خود است نه تقابل، دشمنی و نفی دیگران. حضرت امام این‌گونه نگرانی خود را نسبت به رقابت احزاب و گروه‌های سیاسی بیان فرمودند: «هیچ‌گاه نگران مباحثات تند طلبگی در فروع و اصول فقه نبوده‌ام ولی نگران تقابل و تعارض جناح‌های مؤمن به انقلابم که مبدا منتهی به تقویت جناح رفاه طلب بی‌درد و نق‌بزن گردد.»^۳ همچنین فرمودند: «البته دو تفکر هست، باید هم باشد. دو رأی هست، باید هم باشد. سلیقه‌های مختلف باید باشد، لکن سلیقه‌های مختلف اسباب این نمی‌شود که انسان با هم خوب نباشد... اگر در یک ملتی اختلاف سلیقه نباشد، این ناقص است. اگر در یک مجلسی اختلاف نباشد، این مجلس ناقصی است. اختلاف باید باشد، اختلاف سلیقه، اختلاف رأی، مباحثه، جار و جنجال اینها باید باشد، لکن نتیجه این نباشد که ما دو دسته، بشویم دشمن هم. باید دو دسته باشیم در عین حالی که اختلاف داریم، دوست هم باشیم.»^۴ مقام معظم رهبری نیز فرمودند: «انتخابات باید سالم باشد، رقابتی باشد.

۱- صحیفه امام، ج ۲۱، صص ۱۷۹-۱۸۰

۲- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، بیانات مقام معظم رهبری ر دیدار با دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۲/۲/۲۲

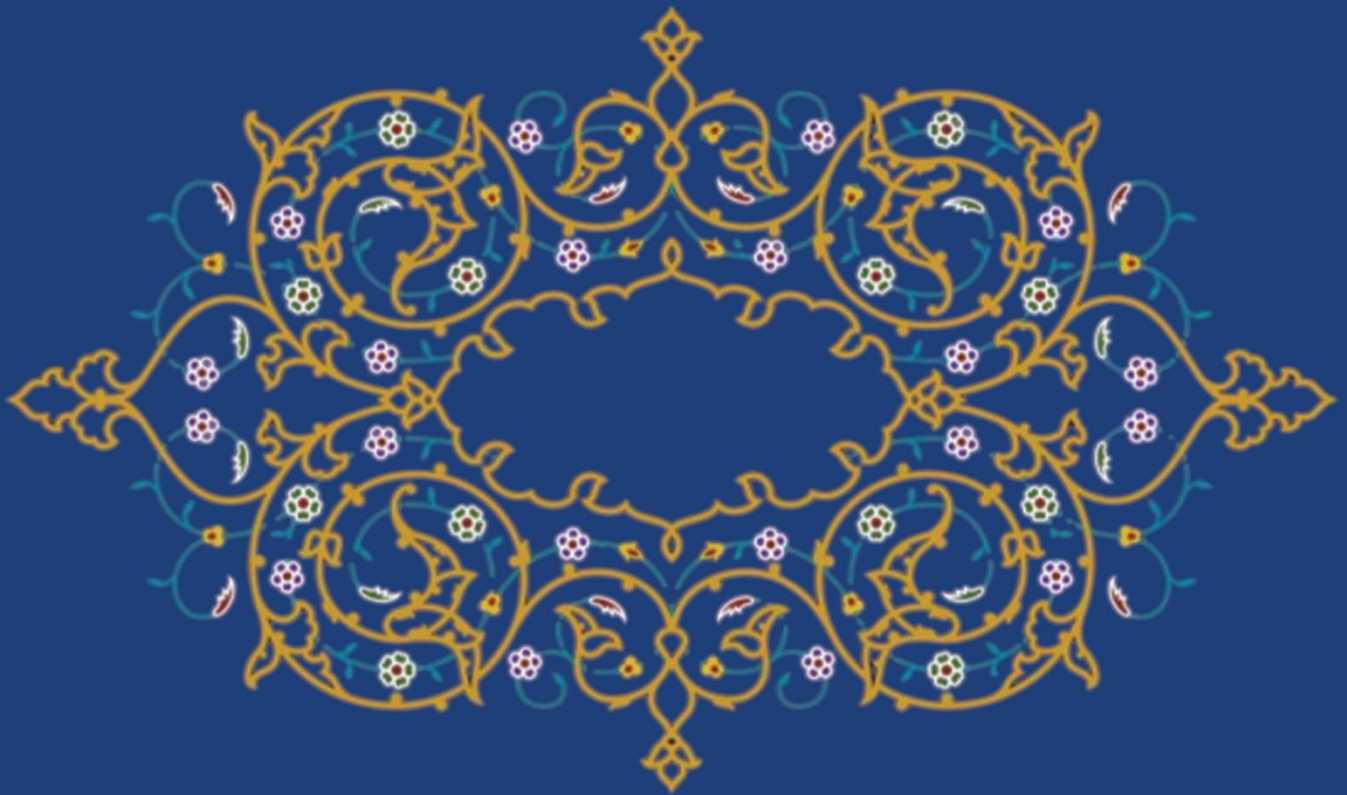
۳- صحیفه امام، ج ۲۱، صص ۲۸۷-۲۸۸

۴- صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۷

رقابت غیر از خصومت است، رقابت غیر از تهمت زنی متقابل است؛ این‌ها را باید همه مواظب باشیم. رقابت این نیست که کسی اثبات خود را متوقف بر نفی دیگری بدانند. رقابت این نیست که کسانی بیایند برای جلب نظر مردم، وعده‌های خلاف قانون اساسی، خلاف قوانین عادی بدهند؛ این‌ها نباید باشد. کسانی که وارد عرصه‌ی انتخابات می‌شوند، چه از طرف مجریان و مسئولان، چه از طرف کسانی که نامزد می‌شوند، بایستی به آداب و شروط یک حرکت عمومی سالم پایبند باشند، متعهد باشند؛ این لازم است.^۱ آنچه در جریان انتخابات سال ۸۸ رخ داد، نتیجه‌ی بی‌توجهی به شاخصه‌های رقابت‌های سالم و در نظر نگرفتن مرزهای اخلاقی، ارزشی و اسلامی در رقابت و حاکمیت فضای احساسی و جنجالی به جای عقلانیت بود و همین مسأله موجب شد تا فضای رقابتی و انتخاباتی به صحنه‌ای برای اتهام زنی، دروغ‌پراکنی، سیاه‌نمایی، تضعیف و تخریب دیگران، تشنج آفرینی، اختلاف افکنی و... تبدیل گردد.

برای اینکه دیگر شاهد چنین صحنه‌های ناگواری در کشور نباشیم، احزاب، گروه‌ها و جریان‌های سیاسی باید با در نظر گرفتن شاخصه‌های رقابت‌های سالم و توجه به آسیب‌ها و آفت‌های آن با یکدیگر به رقابت بپردازند و مرزهای اخلاقی، ارزشی و اسلامی را رعایت نمایند و پست‌ها و مسئولیت‌ها را، فرصتی برای خدمت به مردم بدانند نه زمینه‌ای برای کسب قدرت و ثروت.

۱- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار مردم قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی، ۱۳۹۰/۱۰/۱۹

دہہ ی فخر آن آئینہ می است
کہ نورشید اسلام در آن درخشید و بہ ما منعکس شد.

